

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2020/2021**

GEOGRAFIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 16 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są odpowiedzi oznaczone kolejnymi literami A, B, C, D, ..., I. Wybierz tylko poprawne odpowiedzi i zaznacz je znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań, np. z luką, na dobieranie, typu – TAK, NIE, itp. zamieszczone są w treści zadań.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania arkusza wolno korzystać z linijki, kolorowych kredek i kalkulatora.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Stopień: drugi

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem	
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	3	3	4	4	2	5	2	3	4	2	3	2	3	3	3	3	3	4	60	
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																						

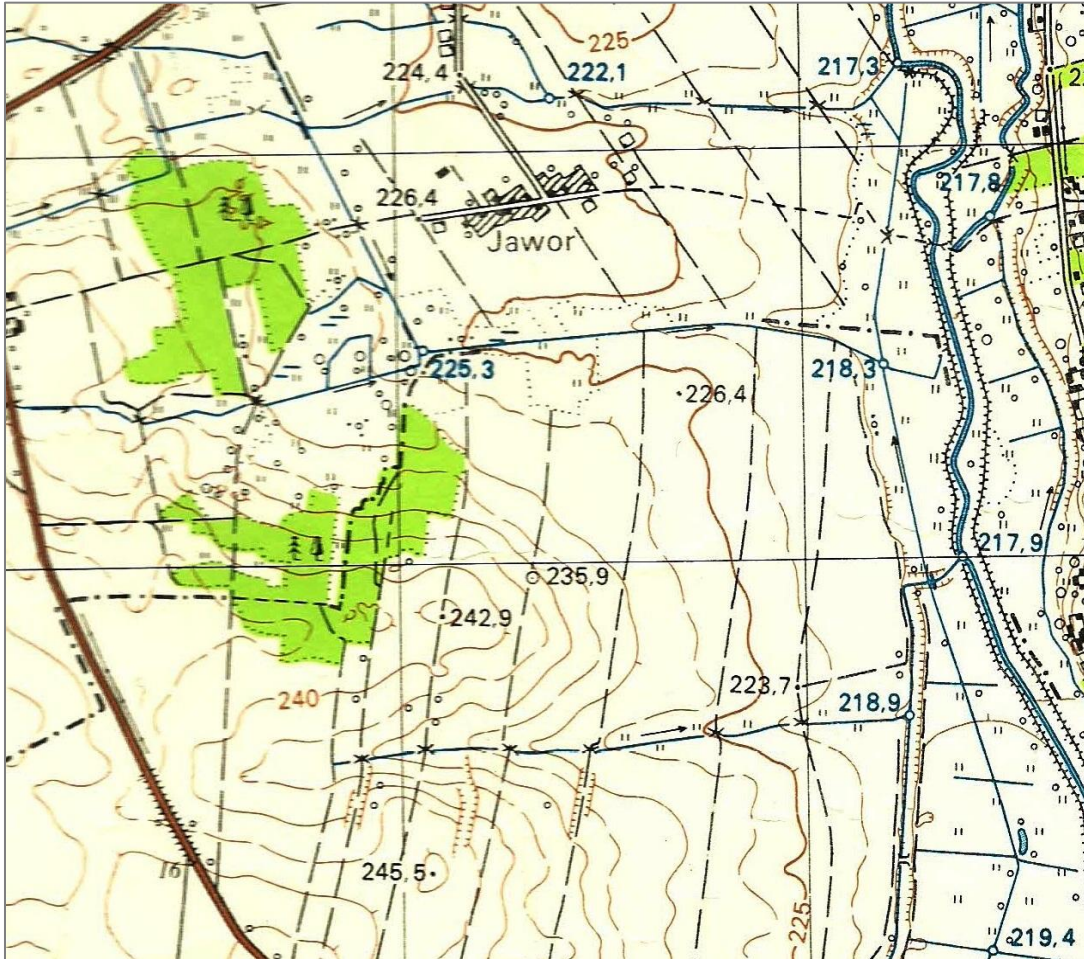
Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Zadanie 1. (2 p.)

Poniższy mapa topograficzna w skali 1 : 25 000 przedstawia fragment pogranicza woj. śląskiego i opolskiego.

źródło: Mapa topograficzna ark.511.14 KRZEPICE, GUGiK, 1987

Spośród wymienionych w punktach od A do F cech środowiska przyrodniczego, zaznacz znakiem X trzy pasujące do obszaru przedstawionego na mapie.

- A. Teren jest płaski.
- B. Maksymalna wysokość wynosi 245.5 m n.p.m.
- C. Teren obniża się w kierunku zachodnim.
- D. Główna rzeka płynie w kierunku północnym.
- E. Teren jest bardzo słabo zalesiony.
- F. Najwyżej wzniesiona jest północna część obszaru.

Zadanie 2. (2 p.)

Na poniższej fotografii przedstawiono fragment Tatr Wysokich.

fot.: Autor

Na podstawie tej fotografii i własnej wiedzy uzasadnij trzema argumentami stwierdzenie, że w Tatrach występuje krajobraz wysokogórski.

- 1.....
2.
3.

Zadanie 3. (3p.)

Przyjmuje się, że skrajne punkty obszaru lądowego Europy to:

- przylądek Nordkyn ($71^{\circ}08'N$)
- przylądek Marroqui ($35^{\circ}58'N$)
- przylądek Roca ($9^{\circ}30'W$)
- ujście rzeki Bajdaraty do Morza Karskiego ($68^{\circ}14'E$)

a) Oblicz rozciągłość równoleżnikową Europy, korzystając z powyższych współrzędnych.
Zapisz obliczenia:

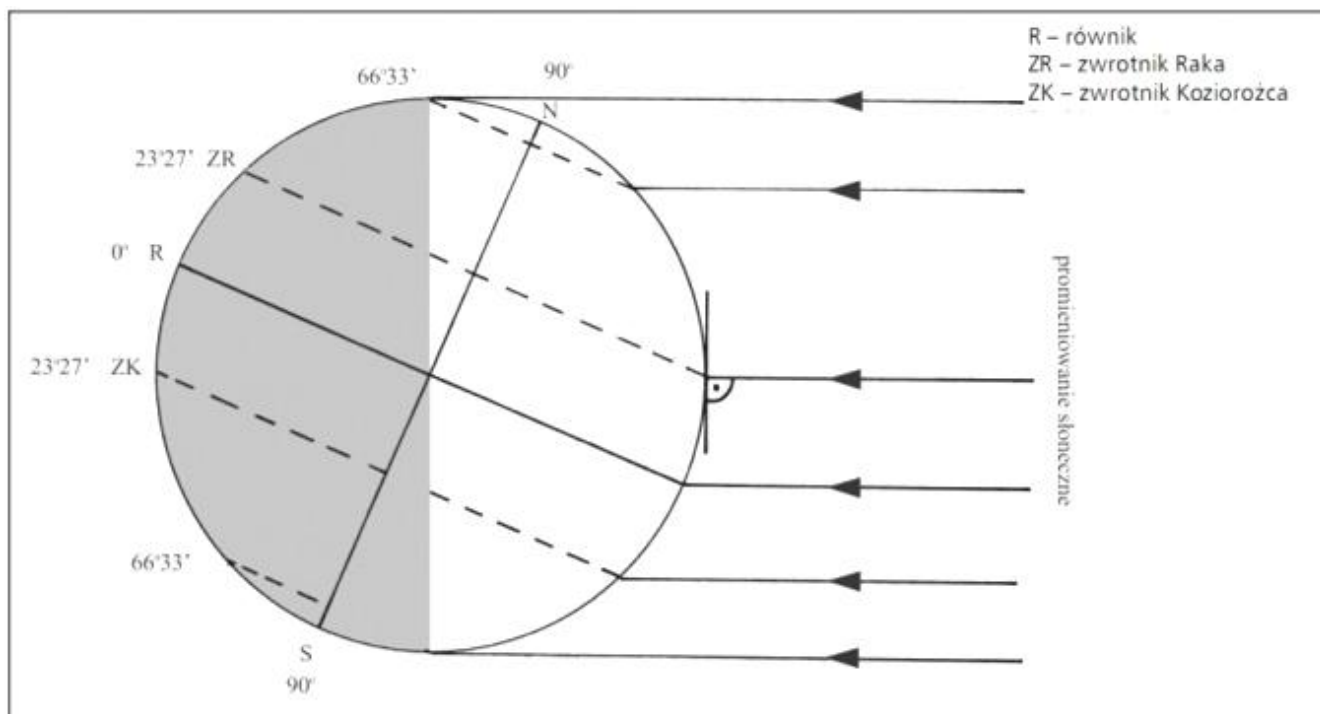
Wynik

b) Przedstaw dwie konsekwencje rozciągłości południkowej Europy.

1.
2.

Zadanie 4. (3 p.)

Na rysunku przedstawiono oświetlenie Ziemi w pierwszym dniu jednej z astronomicznych pór roku.

źródło: www.epodreczniki.pl

Na podstawie rysunku i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań wpisując znak X we właściwe miejsca.

Lp	Zdania do oceny	Tak	Nie
1	Słońce w tym dniu góruje w zenicie na zwrotniku Koziorożca.		
2	Na równiku dzień i noc trwają po 12 godzin.		
3	W tym dniu w Gdańsku noc jest dłuższa niż w Zakopanem.		
4	Na obszarze od równoleżnika 66°33' N do bieguna północnego jest dzień polarny.		

Zadanie 5. (4 p.)

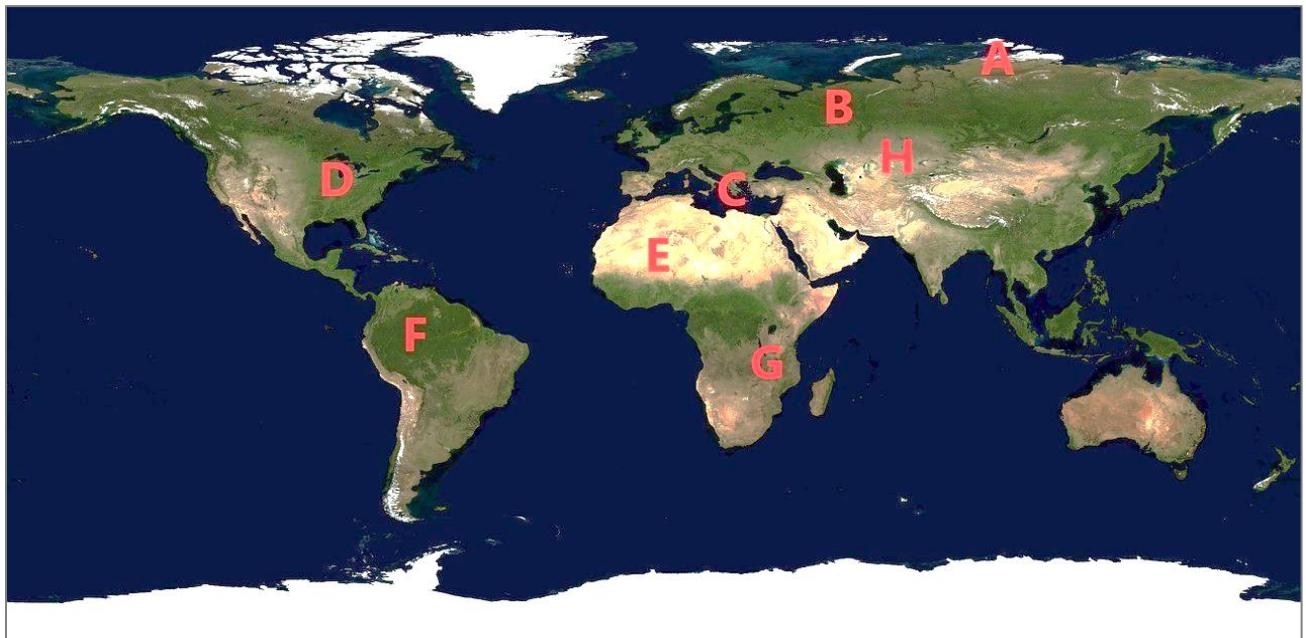

Uzupełnij luki w zdaniach.

- a) 22 grudnia najdłuższy dzień jest w miejscu oznaczonym na mapie numerem
- b) Gdy w miejscu nr 5 jest godzina 12.00 czasu strefowego, to w miejscu nr 3 jest godzina tego czasu, gdyż te miejsca różnią się o strefy czasu.
- c) Górowanie Słońca występuje w tym samym momencie w punktach i
- d) Współrzędne geograficzne punktu nr 1 wynoszą:.....

Zadanie 6. (4 p.)

Na mapie satelitarnej przedstawiono strefy krajobrazowe świata, a literami od A do H zaznaczono przykładowe obszary ich występowania. (Uwaga: Na ostatniej stronie wydruk mapy w skali szarości)

źródło: www.kosmonauta.net

a) Uzupełnij tabelę wpisując dla każdej strefy krajobrazowej jej oznaczenie literowe na mapie oraz nazwę strefy klimatycznej, w której się ona znajduje.

<i>Strefy krajobrazowe</i>	<i>Oznaczenie na mapie</i>	<i>Strefy klimatyczne</i>
Lasy liściaste i mieszane		
Pustynie gorące		
Roślinność śródziemnomorska		
Sawanny		
Tajga		
Tundra		

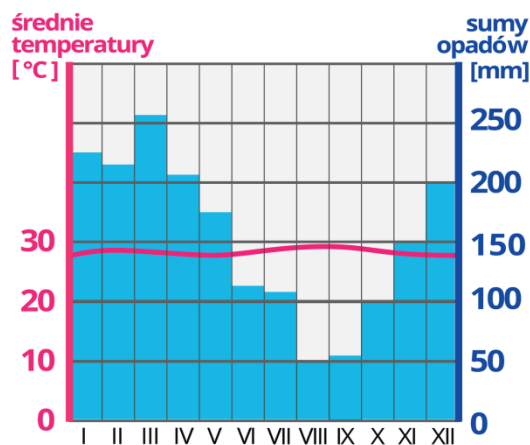
b) Rozpoznaj strefę krajobrazową (spośród zaznaczonych na mapie na str. 5), w której przebieg opadów i temperatury przedstawia zamieszczony obok diagram klimatyczny. Podaj jej nazwę i oznaczenie literowe.

Strefa krajobrazowa:

.....

Oznaczenie literowe na mapie:

.....

źródło: www.sites.google.com

Zadanie 7. (2 p.)

W tabeli przedstawiono dane dotyczące gospodarki Polski i jej dwóch sąsiadów. Przyporządkuj kraje do danych i wpisz do tabeli (Polskę i dwóch sąsiadów). Dwa kraje sąsiadujące z Polską wybierz z podanych poniżej.

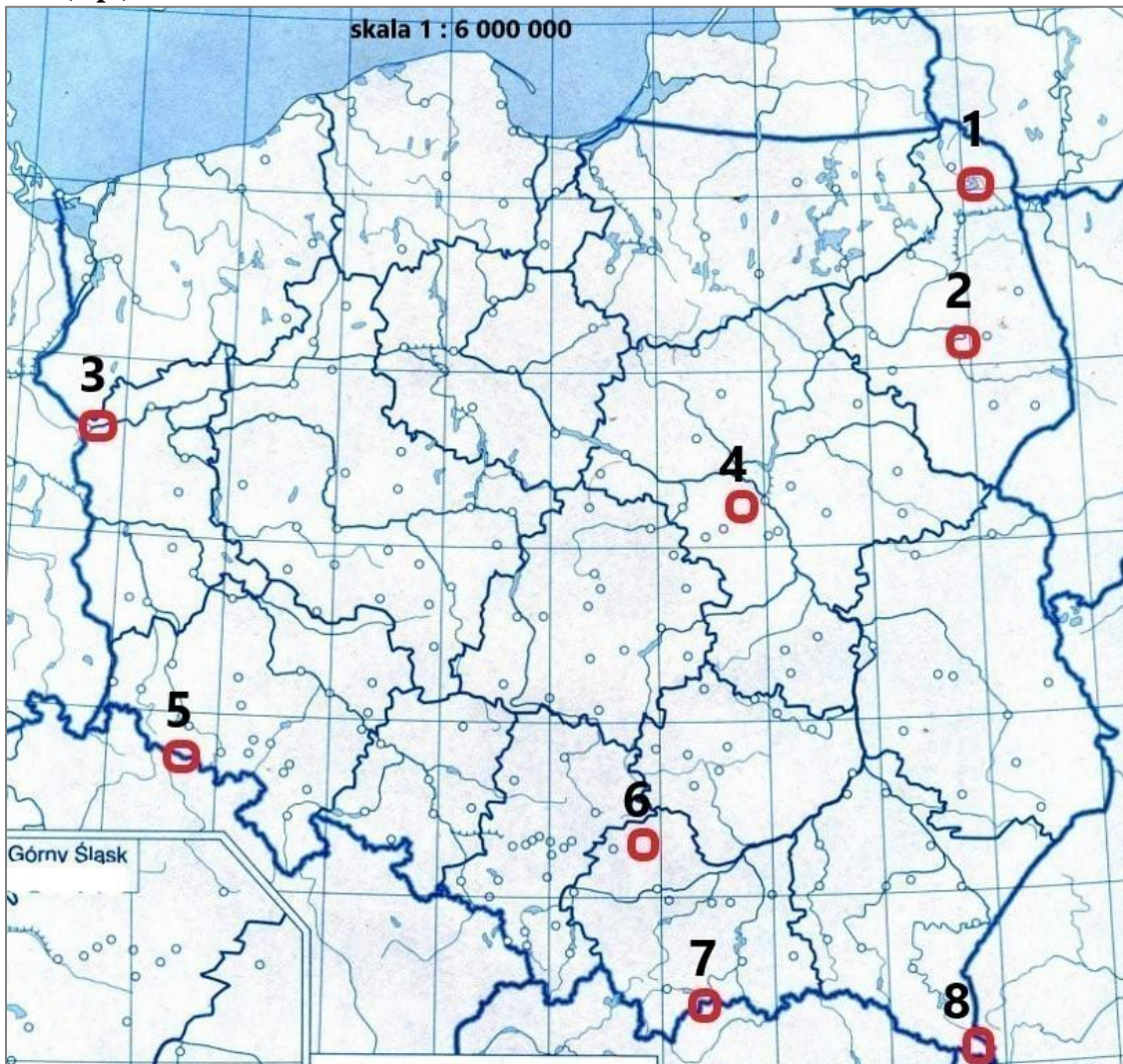
Sąsiedzi Polski (do wyboru): **Czechy, Niemcy, Rosja**

<i>Dane ↓</i>	<i>Kraje →</i>			
Plony pszenicy w dt/ha; (2017 r.)		76,4	48,8	31,2
Zatrudnienie w rolnictwie w %; (2018 r.)		1,3	9,6	5,9
Długość linii kolejowych w km; (2017 r.)		33 488	18 513	85 545
Udział paliw mineralnych w eksporcie w %; (2018 r.)		2,1	2,6	52,7

źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2019 GUS, Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2019 GUS

Uwaga: konturowa mapa administracyjna Polski, na której zaznaczono wybrane parki narodowe jest materiałem źródłowym do zadania 8 oraz 9.

Zadanie 8. (5 p.)

źródło: *Mapy konturowe*, Wyd. Demart 2003

a) Uzupełnij luki w zdaniach:

1. Najwyżej położony punkt w Polsce to Ten punkt znajduje się w województwie

2. Najniżej położony punkt w Polsce leży w województwie

b) Uzupełnij tabelę wpisując nazwy krajów graniczących z Polską i ich stolic.

Kraj	Długość granicy z Polską w km	Stolica
	104	
	796	
	210	

c) Podpisz na mapie (z zadania 8) te trzy kraje, które wpisałeś do tabeli powyżej.

Zadanie 9. (2 p.)

Na fotografiach przedstawiono charakterystyczne krajobrazy dwóch parków narodowych w Polsce spośród zaznaczonych na mapie na stronie 7. Rozpoznaj je i uzupełnij poniższą tabelę.

A.

fot. Autor

B.

Fotografia parku	Nazwa parku	Oznaczenie na mapie
A		
B		

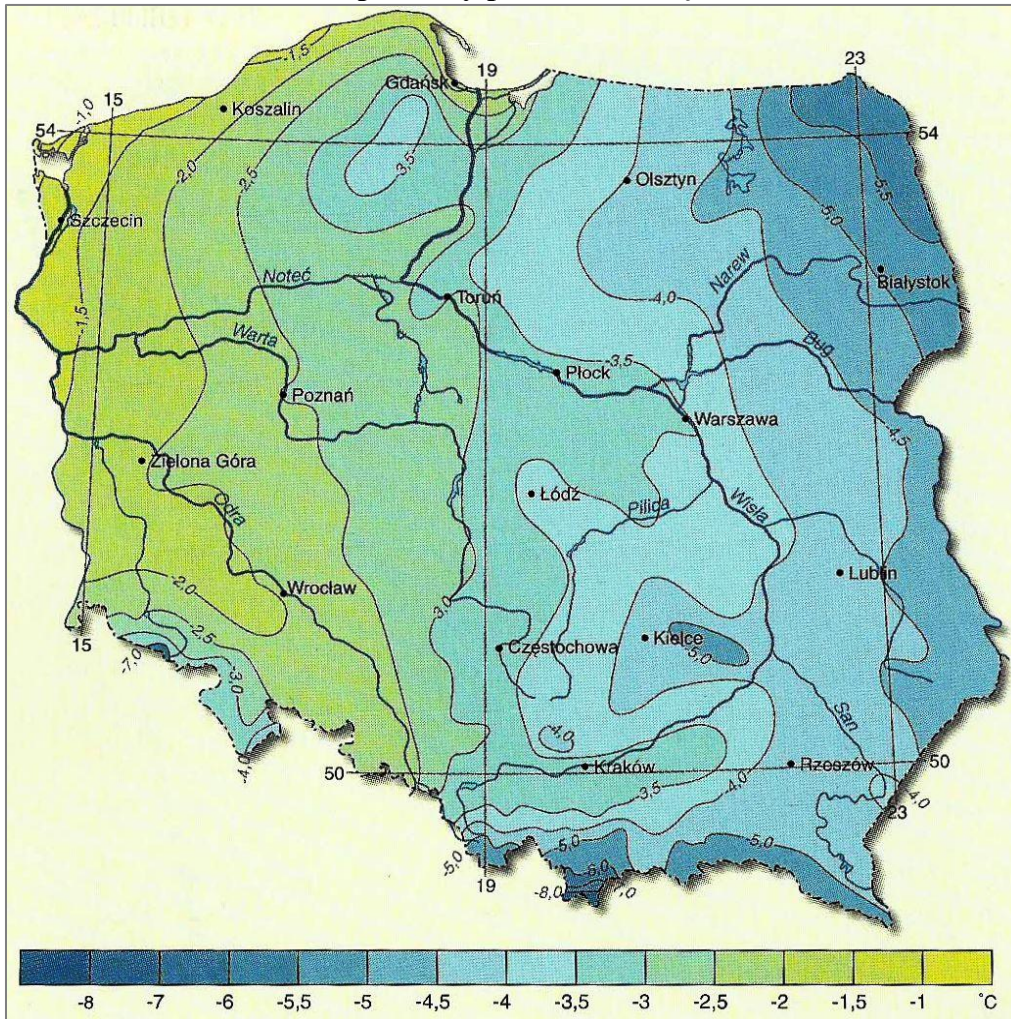
Zadanie 10. (3 p.)

Spośród wymienionych poniżej obiektów kultury materialnej w Polsce zaznacz znakiem X sześć wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO.

- A. Zabytkowa kopalnia soli w Wieliczce.
- B. Kościół pokoju w Jaworze.
- C. Stare Miasto w Gdańsku.
- D. Stare Miasto we Wrocławiu.
- E. Stare Miasto w Zamościu.
- F. Zabytkowa kopalnia srebra w Tarnowskich Górach.
- G. Park Mużakowski.
- H. Zamek krzyżacki w Malborku.
- I. „Orle gniazda” na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej.

Zadanie 11. (4 p.)

Na mapie przedstawiono rozkład temperatury powietrza w styczniu w Polsce.

źródło: Atlas Polski Encyklopedia geograficzna świata, OPRES Kraków 2000

a) Uporządkuj podane krainy geograficzne według rosnącej średniej temperatury stycznia wpisując w odpowiednie miejsca oznaczenia literowe.

Krainy geograficzne: A. Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, B. Wyżyna Lubelska, C. Nizina Śląska, D. Tatry, E. Pojezierze Pomorskie.

--	--	--	--	--

najniższa średnia temp.

najwyższa średnia temp.

b) Wyjaśnij dlaczego różnica średniej temperatury stycznia w Polsce między zachodnimi i wschodnimi krańcami Polski na równoleżniku 54°N wynosi około 5°C.

.....

.....

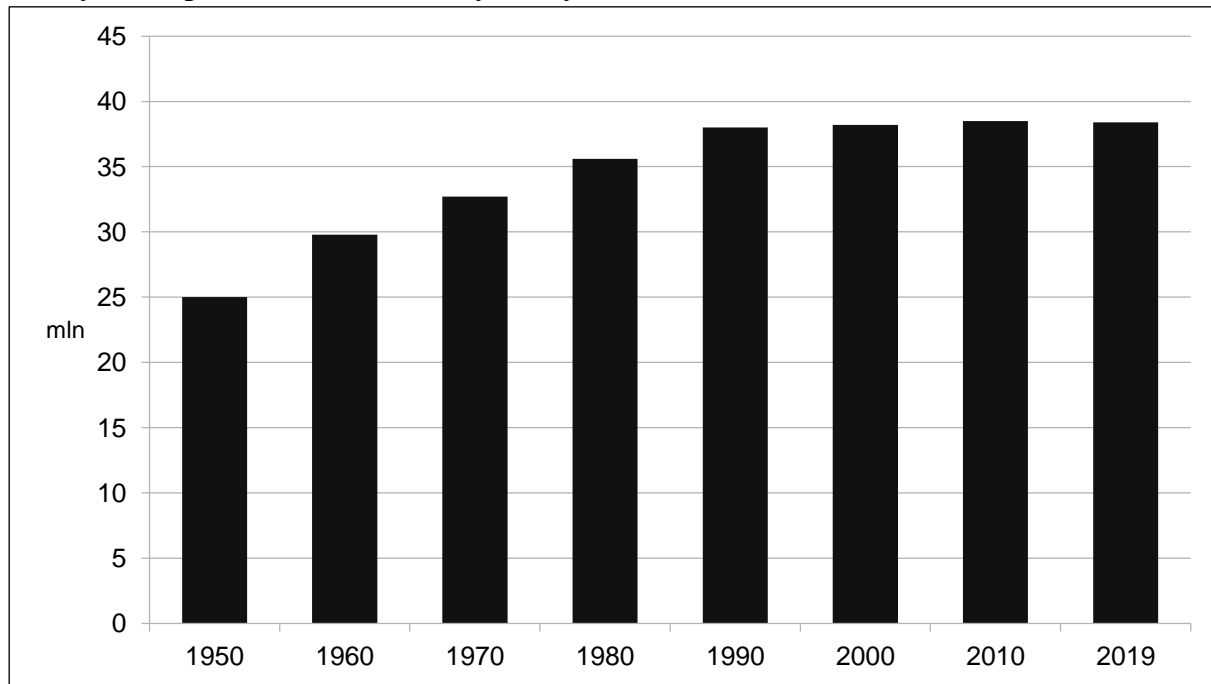
.....

.....

.....

Zadanie 12. (2 p.)

Na wykresie przedstawiono zmiany liczby ludności Polski w latach 1950-2019.

źródło: opracowanie własne na podstawie Małego Rocznika Statystycznego 2020 GUS

a) Podaj 10-letni przedział czasu z najwyższym tempem wzrostu liczby ludności w Polsce oraz jego przyczynę.

przedział czasu -
przyczyna -

b) Wyjaśnij dlaczego po 1990 r. liczba ludności Polski prawie się nie zmienia.

Zadanie 13. (3 p.)

W tabeli przedstawiono strukturę wieku ludności w wybranych krajach Europy w 2000 i 2018 r.

Kraj	2000		2018	
	0-19 lat (%)	65 i więcej lat (%)	0-19 lat (%)	65 i więcej lat (%)
Grecja	21,4	17,3	19,5	21,8
Francja	25,8	15,8	24,3	19,7
Niemcy	21,3	16,2	18,4	21,4
Polska	28,6	12,1	20,1	17,1
Litwa	27,7	13,7	20,1	19,6
Włochy	19,7	14,3	18,1	22,6

źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2019 GUS

A. Przedstaw zmiany, jakie zaszły w strukturze wieku ludności tych krajów Europy, które zostały zaprezentowane w tabeli.

.....
.....
.....
.....

B. Oceń wpływ tych zmian na gospodarkę. Swoją ocenę uzasadnij dwoma argumentami.

Ocena: **korzystne / niekorzystne** (podkreśl wybraną odpowiedź)

Uzasadnienie oceny:

1.
.....
2.
.....

Zadanie 14. (2 p.)

W tabeli podano wybrane dane dotyczące cech rolnictwa Danii i Węgier (2017 r.)

<i>Cechy rolnictwa</i>	<i>Dania</i>	<i>Węgry</i>
Udział gruntów ornych w powierzchni kraju (%)	55,7	46,2
Plony zbóż w dt/ha	69,7	57,8
Plony buraków cukrowych w dt/ha	714	675
Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych	59,3	16,1
Tereny nawadniane (% użytków rolnych)	11,6	4,3

źródło: Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2019 GUS

Na podstawie danych w tabeli i własnej wiedzy porównaj cechy rolnictwa Danii i Węgier podając jedno podobieństwo i jedną różnicę.

Podobieństwo:

.....
.....

Różnica:

.....
.....

Zadanie 15. (3p.)

W tabeli przedstawiono zmiany przyrostu naturalnego w wybranych krajach Europy w XXI w.

Kraje	Współczynnik przyrostu naturalnego [%o]		
	2000	2010	2018
Czechy	-1,8	1,0	0,1
Hiszpania	0,9	2,3	-1,2
Litwa	-1,4	-3,7	-4,1
Niemcy	-0,9	-2,2	-2,0
Polska	0,3	0,9	-0,7
Rosja	-6,6	-1,7	-0,9
Ukraina	-7,6	-4,4	-6,0
Włochy	-7,6	-4,4	-6,0

źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2019 GUS, Rocznik Demograficzny 2020 GUS

a) Podaj po jednym podobieństwie i jednej różnicy w zmianach przyrostu naturalnego w Polsce i Hiszpanii w latach 2000-2018

Podobieństwo:

.....

Różnica:

.....

b) Podaj nazwę kraju:

1. w którym w prezentowanym w tabeli okresie współczynnik przyrostu naturalnego cały czas wzrastał.

2. w którym w prezentowanym w tabeli okresie współczynnik przyrostu naturalnego cały czas malał.

.....

Zadanie 16. (3 p.)

Oceń prawdziwość poniższych zdań dotyczących rozwoju energetyki w województwie pomorskim i łódzkim wpisując znak X we właściwe miejsca.

Lp	Zdania	Tak	Nie
1	W województwie pomorskim elektrownie ciepłone spalają węgiel kamienny i brunatny,		
2	W województwie łódzkim i pomorskim występują korzystne warunki wiatrowe do produkcji energii elektrycznej.		
3	W województwie łódzkim wody geotermalne wykorzystywane są do produkcji energii elektrycznej.		
4	W województwie pomorskim energia ze źródeł odnawialnych ma większy udział w produkcji energii niż w województwie łódzkim.		

Zadanie 17. (3 p.) XI.3

Na zdjęciu satelitarnym przedstawiono fragment wsi Bibice położonej w obszarze metropolitalnym Krakowa.

źródło: google.pl/maps

Na podstawie zdjęcia oraz własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań wpisując znak X we właściwe miejsca.

Lp	Zdania	Tak	Nie
1	W strefie podmiejskiej Warszawy i Krakowa saldo migracji jest ujemne.		
2	W strefie podmiejskiej Warszawy i Krakowa postępuje starzenie się społeczeństwa.		
3	W strefach podmiejskich dużych miast zwiększa się zatrudnienie w usługach.		
4	W strefach podmiejskich dużych miast zwiększa się odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem.		

Zadanie 18. (3 p.)

Na fragmencie mapy politycznej Europy zaznaczono obszar Bukowiny, o której jest mowa w artykule M. Zemły „Wieloetniczna tożsamość Bukowiny”

- a) Wpisz na mapę nazwy państw, na terenie których znajduje się Bukowina.
- b) Na obszarze Bukowiny mieszka ok. 2,5 tys. Polaków będących potomkami XIX-wiecznych imigrantów. Podaj dwie przyczyny migracji Polaków na teren Bukowiny w XIX w.

- 1.
- 2.

Zadanie 19. (3 p.)

Uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe Szwajcarii opisane w artykule „Szwajcaria – alpejski klejnot”, przedstaw cztery argumenty zachęcające turystów do odwiedzenia tego kraju.

- 1.
.....
- 2.
.....
- 3.
.....
- 4.
.....

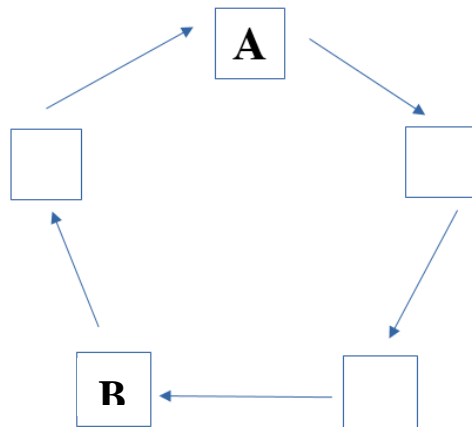
Zadanie 20 rozwiąż w oparciu o treść artykułu „Demografia jako wyzwanie dla Polski i świata”

Zadanie 20. (4 p.)

a) Zaznacz znakiem X trzy prawdziwe zdania (spośród podanych poniżej), które dotyczą procesów demograficznych w Polsce i Europie.

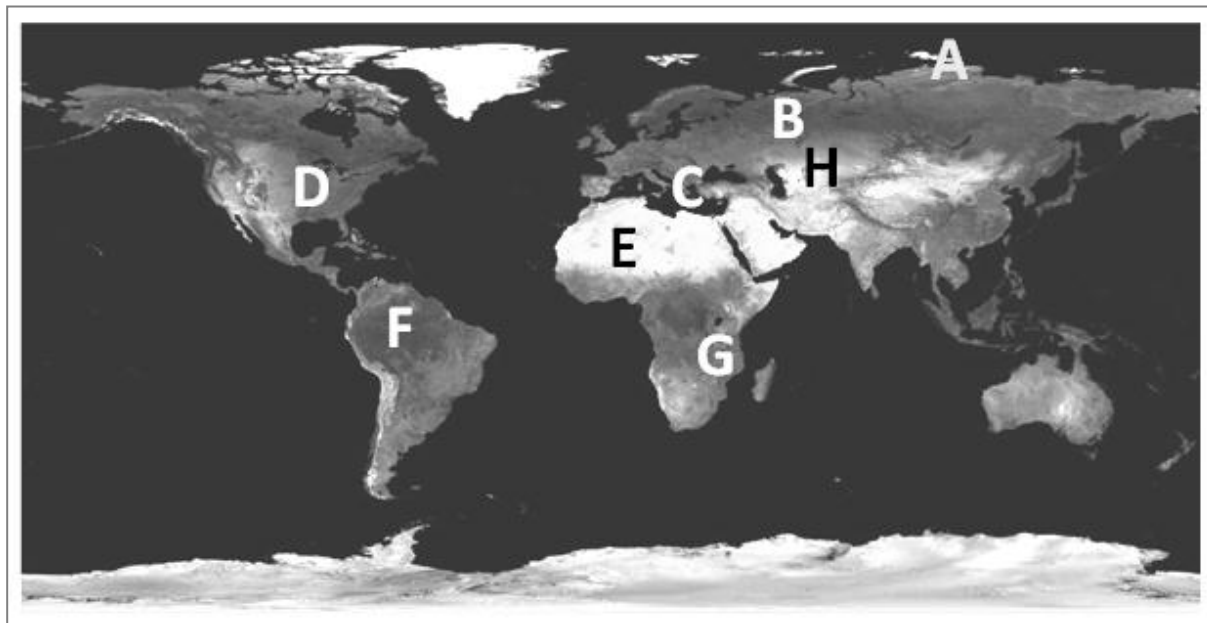
- A. Udział Europy w zaludnieniu świata zwiększa się.
- B. Na kształtowanie się struktury demograficznej Europy duży wpływ będzie miała imigracja z krajów pozaeuropejskich.
- C. Na przebieg procesów demograficznych w Polsce wpływ miała m.in. zmiana granic po II wojnie światowej.
- D. Proces depopulacji w Polsce zachodzi współcześnie na około 50% powierzchni kraju.
- E. W Polsce wyludniają się zwłaszcza tereny wschodniej i północno-wschodniej części kraju.

b) Procesy depopulacji w Polsce w skali lokalnej często mają charakter „błędnego koła”, czyli ujemnego sprzężenia zwrotnego. Wpisz do schematu oznaczenia literowe tak, aby powstał model przyczynowo-skutkowy „błędnego koła”

- A – odpływ młodszej i lepiej wykształconej części populacji
- B – pogarszanie się społeczno-ekonomicznych warunków bytowych
- C – spadek atrakcyjności zamieszkania i dalsze zwiększenie odpływu
- D – mniejszy popyt, wyższe koszty jednostkowe utrzymania infrastruktury i usług
- E – spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa

Mapa do zadania 8 w wydruku w skali odcieni szarości. Kolor liter nie ma znaczenia

Brudnopis: